

باتوجه به اینکه حلب نقطه آغاز بحران سوریه بود و جبهه عربی - غربی به ما همه توان تلاش می کرد با کنترل این شهر طرح سرنگونی نظام سوریه را عملی کند، به نظر تان آزادی حلب از لحاظ میدانی و سیاسی چه نتایج و پیامدهایی بر آینده بحران سوریه خواهد داشت؟

یکی از نتایج و پیش‌درآمدهای نتایج استراتژیک این آزادسازی بزرگ، نشست کشورهای مختلف چه طرفدار دولت و مردم سوریه و چه مخالف نظام سوریه و حامیان تروریست‌ها است و همه این کشورها به این نتیجه رسیدند که باید بنشینند و فکر اساسی و راهکار سیاسی برای بحران سوریه به غیر از راهبرد نظامی داشته باشند. کشورها با یکدیگر رایزنی کردند و نشست سه جانبه وزرای خارجه ایران، ترکیه و روسیه در مسکو برگزار شد و تحولات سوریه مورد بررسی قرار گرفت و نتیجه این گفت‌وگوها منجر به پیشنهاد آتش‌بس سراسری در سوریه شد. مسئله آتش‌بس هم از دل این نشست بیرون آمد و سپس مرحله سیاسی مطرح است که قرار است در شهر آستانه، پایتخت قزاقستان برگزار شود و مسئله نظارت بر آتش‌بس را بررسی خواهد کرد. برگزاری نشست‌های متعدد یکی از نتایج مثبت بیروزی بزرگ نیروهای مقاومت در حلب است و قطعاً بعد از این ما شاهد تغییر معادلات جدی در سوریه و منطقه خواهیم بود که به نفع محور مقاومت و مردم سوریه و حتی فلسطین و کل مردمان آزاده‌ای که در سطح منطقه با دیکتاتورها و مستبدین و نفوذ استکبار جهانی مبارزه می‌کنند، خواهد بود و این یکی از متغیرهایی است که توابع سیاسی و نظامی و روانی و تبلیغاتی پشت سر خود خواهد داشت.

پس از آزادی حلب، ترکیه به محور ایران و روسیه پیوسته و مذاکرات سه جانبه‌ای بین سه کشور در جریان است. باتوجه به اینکه ترکیه همواره یکی از حامیان معارضان بود، چرخش ناگهانی آن به سمت مسکو - تهران ناشی از چه عواملی است؟ اصولاً آیا همگرایی ترکیه با روسیه در سوریه با توجه به اختلاف منافعی که بین دو طرف وجود دارد، عملی است؟

من با وازه محور موافق نیستم. این یک گفت‌وگوی مشترک بین دو طرف پیروزی یعنی ایران و روسیه با ترکیه است که به عنوان بازنده این بازی انجام می‌شود. نشست وزرای خارجه در حالی برگزار شد که ایران و روسیه دست برتر را در تحولات میدانی سوریه داشتند و ترکیه برای اینکه بازتاب پیروزی در حلب به مناطق دیگر سوریه بسرایت نکند و گروه‌های تروریستی تحت حمایتش پیش از این بازنده میدان نباشند مجبور شد به خواسته‌های روسیه و ایران که حامیان اصلی دولت و مردم سوریه هستند تن دهد. تغییر موضع ترکیه ناگهانی نبود و به تدریج انجام شد و هر قدر پیروزی‌های محور مقاومت گسترش می‌یافت ترکیه در محاسبات خود تجدید نظر می‌کرد در چند سعی کرد از روش نفاق و ریا و عوام‌فریبی استفاده کند ولی با همان روش‌ها هم نتوانست به اهداف خود برسد و مجبور به تغییر رویه شد.

پس از سرنگونی جنگنده سوخو ۲۴ روسیه به دست ترکیه فر فرار خاک سوریه در نوامبر ۲۰۱۵ و بروز تنش جدی بین روسیه و ترکیه، دیدیم رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه بعد از تهدیدها و تحریم‌های مسکو علیه ترکیه، برای عادی‌سازی روابط دو طرف به مسکو سفر کرد و مجبور شد از روسیه معذرت‌خواهی کند و قبول کرد که نسبت به کشته شدن خلبان روسی غرامت بپردازد و مسببین این حادثه را محاکمه کند. بنابراین چرخش ترکیه متناسب با تحولات میدانی سوریه بود که به نفع محور مقاومت در جریان است و ترکیه برای اینکه حداقل دستاوردهای خود در سوریه را حفظ کند به سمت تهران - مسکو گرایش پیدا کرد.

علت اینکه ترکیه هم به اتحاد با روسیه و ایران به عنوان دو قدرت پیروز تن داده این است که بر گه‌های خود را سوخته می‌بیند، هر چند برگ‌های دیگری هم دارد ولی خیلی از کارتهای آنها دیگر ارزشی ندارد و سوخته تلقی می‌شود، مخصوصاً ضربه هولناکی که کودتای نافرجام ۱۵ جولای ۲۰۱۵ به ارتش ترکیه زد، از لحاظ معنوی کل سیستم حاکمیتی ترکیه را تحت‌الشعاع قرار داد. مشکلات آنکارا با همسایگان و درگیری‌های داخلی با کردها و عدم حمایت جدی امریکا به ویژه دولت جدید دونالد ترامپ را هم باید به اینها اضافه کنیم، به خصوص مسئله ترامپ که معلوم نیست چه سیاستی در مقابل ترکیه اتخاذ خواهد کرد و

تاکنون درباره تحولات ترکیه به‌طور صریح اعلام موضع نکرده است. همه این مسائل ترکیه را به این نتیجه رساند که باید سیاست‌های خود در سوریه را تغییر دهد. لذا ترکیه یک چشم به روسیه و ایران و یک چشم به امریکا دارد و سعی می‌کند بین تروریست‌ها و روسیه و ایران واسطه باشد. ترکیه از شکست تروریست‌ها در سوریه سعی دارد به عنوان اهرم فشاری به این گروه‌ها استفاده کرده و از آنها امتیازاتی بگیرد و همان امتیازات را به ایران روسیه و ایران بفروشد تا بتواند دستاوردهایی از تحولات سوریه به دست آورد.

ترکیه و تروریست‌ها، بازنده اصلی سوریه هستند و سایر مناطق مثل ادلب، جنرال‌الشوغر و الباب که دست تروریست‌ها است در وضعیت فعلی باقی نمی‌ماند و ترکیه می‌داند که این مناطق برای همیشه دست تروریست‌ها نخواهد بود و این مناطق در آینده آزاد خواهند شد و بحران شش ساله سوریه زمانی حل خواهد شد و الان برای اینکه خودش در معادلات سیاسی آینده سوریه سهمی داشته باشد به تکفیری‌ها فشار می‌آورد. برخی تروریست‌ها از دست اردوغان ناراحت هستند و ممکن است ضربات سهمگینی را در داخل، به ترکیه وارد کنند. ترکیه به تروریست‌ها گفته باید به راه حل سیاسی در سوریه تمکین کنند تا شاید در دولت آینده سوریه و پارلمان و هیئت دولت امتیازاتی به آنها بدهند ولی اگر به جنگ ادامه بدهند شرایطی بدتر از حلب در انتظار آنها خواهد بود، چون نیرویی که در حلب آزاد شده قوی‌تر از قبل است. از طرفی، اهمیت ادلب و الباب به اندازه حلب نیست و نه ارتش سوریه وضعیت قبل حلب را دارد و نسبت به گذشته قوی‌تر شده است. تصور من این است که ترکیه به هر دلیلی می‌خواهد وارد عمل شود و در واقع خود را کبوتر صلح نشان دهد اما این کشور نقشی بزرگ‌تر از حجم حقیقی خودش ایفا می‌کند. من شک دارم که ترکیه بتواند در این زمینه موفق شود چون این کشور بازیگر بزرگی در حد و اندازه ایران و روسیه نیست اما ایران و روسیه با هماهنگی‌ها و مشاوره‌هایی که در سطوح

گفت‌وگو

گفت‌وگو ۸۸۴۹۸۴۷۹

بررسی تحولات سوریه در گفت‌وگو با دکتر سیدهادی سیدافقهی، کارشناس ارشد مسائل غرب آسیا

دور زدن ایران از طرف روس‌ها جنگ روانی غربی‌هاست

روح‌الله صالحی

پیروزی ارتش سوریه در حلب موفقیت بزرگی نه تنها برای دولت سوریه بلکه برای ایران و روسیه نیز محسوب می‌شود و نه تنها معادلات قدرت در سوریه بلکه در منطقه را نیز تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. با کنار گذاشته شدن امریکا و غرب از مذاکرات سیاسی سوریه جای پای روسیه در سوریه بیش از هر زمان مستحکم‌تر می‌شود و ایران نیز قدرتی فوق‌العاده کسب می‌کند. تحولات حلب با همکاری روسیه و ایران در حالی اتفاق افتاد که دولت باراک اوباما، روزهای پایانی خود را می‌گذراند و کاخ سفید می‌رود تا رئیس‌ی جدید از جنس جمهور یخ‌واهان اما با ادبیات و ویژگی‌های متفاوت به‌روی خود بیند. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور منتخب امریکا گفته‌اولونیش مبارزه با گروه‌های تروریستی و همکاری با روسیه‌است تا جنگی تمام‌عیار علیه تروریسم شکل بگیرد. اوباما در حالی کاخ سفید را ترک می‌کند که تلاش زیادی کرد تا مانع پیروزی نیروهای مقاومت در حلب شود و با آزادسازی این شهر به نظر می‌رسد

مقامات سیاسی و نظامی دارند تلاش می‌کنند که

این جنگ شش ساله به پایان برسد و به زودی مرحله بازسازی سوریه شروع شود. بنابراین امیدوار هستیم که ترکیه حجم حقیقی خود را در ک کند و صادقانه جلو بیاید و به صورت فرصت‌طلبانه وارد عمل نشود. اگر ترکیه نخواهد این شیوه را ادامه دهد هم خود متضرر می‌شود و هم متحدانش در داخل سوریه آسیب می‌بینند.

برخی ناظران ایران را مطرح می‌کنند که مذاکرات دوجانبه روسیه با ترکیه که بدون حضور ایران در جریان است به معنی دور زدن احتمالی تهران است و ممکن است روس‌ها توافقاتی را با ترکیه برای کسب منافع بیشتر در سوریه انجام دهند. این تحلیل‌ها چقدر قابل قبول است؟

این یک جنگ روانی است که توسط رسانه‌های غربی علیه نقش محوری ایران در سوریه انجام می‌شود. نشست مسکو بین سه وزیر ایران، روسیه و ترکیه بود و مذاکراتی که انجام شد بین سه کشور بود و نتیجه مذاکرات دوجانبه ترکیه و روسیه به‌طور مرتب به مقامات ایران و دولت سوریه گزارش می‌شد و سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه گفت که مسکو تمام جزئیات مذاکرات با ترکیه را با شراکای ایران و سوریه در جریان می‌گذارد.

وقتی این توافقنامه بین روسیه و ترکیه نهایی شد روس‌ها یک نسخه به ایران و یک نسخه هم به سوریه فرستادند و گفتند که اگر این دو کشور امضا

بموضوعات سیاسی و نظامی در سوریه در حالی که ایران و روسیه در حال تلاش برای کنترل منطقه در سوریه هستند و هم‌اکنون در مراحل پایانی از آزادسازی سوریه هستند و ترکیه در جریان مذاکرات با روسیه و ایران است و روسیه در حال تلاش برای کسب منافع بیشتر در سوریه است و ایران نیز در حال تلاش برای کنترل منطقه در سوریه است و روسیه در حال تلاش برای کسب منافع بیشتر در سوریه است و ایران نیز در حال تلاش برای کنترل منطقه در سوریه است.

مقامات صهیونیست از آزادی حلب خیلی ناراحت هستند و نخست‌وزیر اسرائیل علناً گفت ما بسیار نگران هستیم و پیروزی حلب بسیاری از معادلات ما را در سوریه به هم ریخت. بعد از پیروزی نیروهای مقاومت در جبهه‌های دیگر و بازگشت حزب‌الله به لبنان قطعاً این حزب‌الله مثل سابق نخواهد بود و تجربه کسب کرده و توانمند خواهد بود

د

درست است که روابط ما با روسیه به سطح استراتژیک نرسیده‌اما سطح همکاری‌ها به حد بالایی رسیده و امیدواریم تداوم این همکاری‌های استراتژیک به برقراری روابط استراتژیک نیز منجر شود، به خصوص که بحران سوریه تجربه و آزمون خوبی بود و نشان داد که ما با روسیه در کجا و چه مشترک داریم و اینکه در کلیات چه اشتراک‌نظرها و در جزئیات چه اختلاف‌نظرهایی داریم

خصوص با توجه به نزدیکی دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور منتخب امریکا با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه چه چشم‌اندازی دارد؟

اینها فقط حدس و گمان است. ما با روس‌ها فقط در فتح سوریه همکاری نمی‌کنیم و در سطح یمن، عراق و دیگر مناطق هم همکاری‌های استراتژیک داریم. درست است که روابط به سطح استراتژیک نرسیده اما سطح همکاری‌ها به این حد رسیده‌است و امیدواریم تداوم این همکاری‌های استراتژیک به برقراری روابط استراتژیک نیز منجر شود. بحران سوریه تجربه و آزمون خوبی بود و نشان داد که ما با روسیه در کجا و چه مشترک داریم. اینکه در کلیات چه اشتراک‌نظرها و در جزئیات چه اختلاف‌نظرهایی داریم، همیشه طرف‌های هم‌پیمان در کلیات با همدیگر توافق دارند ولی ممکن است در جزئیات اختلافاتی داشته باشند و این مسئله طبیعی است. لذا تصور می‌کنم همکاری ما با روسیه استراتژیک و در سطح منطقه است و تنها به سوریه محدود نخواهد شد.

منطقه غرب آسیا بعد از آزادی حلب چه مختصاتی می‌تواند داشته باشد؟ ترتیبات امنیتی آن چطور خواهد بود؟

شکست استراتژیک تروریست‌ها و حامیان آنها در حلب، چهره سوریه و منطقه را درگگون خواهد کرد چراکه هدف‌گذاری طرف مقابل سه جانبه روسیه، ترکیه و ایران درباره سوریه که بعد از چهاردهم اتفاق افتاده بیانگر این است که امریکا به نوعی سوریه را به روسیه واگذار کرده است. سیدهادی سیدافقهی، کارشناس مسائل غرب آسیا در گفت‌وگو با «جوان»، درباره پیوستن ترکیه به محور مسکو- تهران گفت: «چرخش ترکیه متناسب با تحولات میدانی سوریه بود که به نفع محور مقاومت در جریان است و ترکیه برای اینکه حداقل دستاوردهای خود در سوریه را حفظ کند به سمت تهران - مسکو گرایش پیدا کرد.» به گفته افقهی سیاست خارجی ایران باید به سرعت و هم‌زمان با سیاست نظامی و امنیتی در سوریه باشد؛ یعنی به همان قدرتی که حضور ایران در بعد مستشاری و نیروهای مقاومت در عرصه میدانی تعیین‌کننده و اساسی است. دستگاه دیپلماسی ما باید پیشروزی‌های میدانی را با فعالیت‌های سیاسی پیگیری کرده و بتواند مطالبات مردم منطقه و نیروهای مقاومت را به نتایج مثبت تبدیل کند.

کند قابلیت اجرایی خواهد داشت.

ایران موافقت خود را اعلام و حسن روحانی، رئیس‌جمهور ایران هم در دیدار با ولید المعلم، وزیر خارجه سوریه آن را تأیید و دولت سوریه هم موافقت خود را اعلام کرد. هر دو کشور شروط خودشان را داشتند و دولت سوریه گفت که گروه‌های تروریستی داعش و جبهه النصره باید از این آتش‌بس مستثنی باشند و حتی گروه‌هایی که با این دو گروه همکاری می‌کنند و شریک آنها هستند هم مستثنی شوند و آتش‌بس شامل آنها نمی‌شود. ایران نیز تأکید که آتش‌بس شامل داعش و جبهه النصره نمی‌شود. بنابراین چگونه می‌توان گفت ترکیه و روسیه، ایران را دور زدند؟

از طرفی تنها سه کشور ترکیه، ایران و روسیه در نشست آستانه حضور خواهند داشت و تمهیداتی برای گفت‌وگوهای دولت سوریه و معارضان اتخاذ خواهد شد.

عربستان سعودی، قطر، امارات و مصر پس از آنکه وقتی پرونده به شورای امنیت سازمان ملل منتقل می‌شود دعوت می‌شوند. ایران همیشه در محرو بوده و حضور مستشاری در سوریه دارد و در کنار حزب‌الله لبنان روی زمین تحولات را به پیش می‌برد. مگر می‌شود کشوری که در عرصه میدانی حرف اول را می‌زند نتوان دور زد و چنین چیزی اصلاً امکان‌پذیر نیست.

بحث‌های زیادی درباره وضعیت سیاست خارجی ایران بعد از حلب مطرح است. به هر حال، ایران سهم قابل توجهی در

۹ جوان

قبال سوریه ایجاد خواهد شد یا اینکه حمایت از تکفیری‌ها همچنان ادامه خواهد یافت؟

ترامپ در کمپین‌های تبلیغاتی خود اشاره گذرای به این مسئله داشت که اولونیش مبارزه با داعش است و سرنگونی بشار اسد نیست. همچنین گفته امریکا وارد جنگ نیابتی در منطقه نمی‌شود و برای حفظ تاج و تخت اعراب نیروهای امریکایی را اعزام نمی‌کند و هزینه زیادی را متقبل نمی‌شود. ترامپ گفته این مسئله قابل قبول نیست و باراک اوباما با ورود به بحران‌های منطقه ضربه جدی به اقتصاد امریکا زده است و ما نمی‌خواهیم بار دیگر وارد نقشه راه سرنگونی کشورها شویم. اگر امریکا بخواهد به منطقه‌ای وارد شود باید متحدانش هزینه آن را بپردازند. به نظرم، ترامپ قطعاً سیاست اوباما را حداقل در مورد بحران سوریه ادامه نخواهد داد و در مورد فلسطین و ایران چه موضعی اتخاذ خواهد کرد معلوم نیست ولی تاکنون مواضعش منفی بوده‌است و باید صبر کرد و والان نمی‌توان روی سخرانی‌های انتخاباتی ترامپ تصمیم‌گیری کرد و باید ببینیم بعد از ورود به کاخ سفید سیاست‌هایش به چه سمت و سویی حرکت خواهد کرد.

کنار گذاشته شدن امریکا از مذاکرات سیاسی سوریه و کاهش حمایت‌ها از تروریست‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ اتخاذ این استراتژی از چه عواملی ناشی می‌شود؟ اصولاً به نظر می‌رسید که امریکایی‌ها با وضع جاری در سوریه کنار آمده‌اند و پیروزی محور مقاومت را پذیرفته‌اند. آیا اینطور است؟

نه اینطور نیست. حمایت امریکا از گروه‌های تروریستی کاهش پیدا نکرده‌است. اوباما بعد از آزادی حلب گفت که واشنگتن ممنوعیت ارسال سلاح مرگبار و موشک‌های دوش برتاب برای حمایت از معارضان مسلح را لغو کرده‌است. باید این مسئله را در نظر گرفت اینکه می‌تواند این سلاح‌ها را به تروریست‌ها برسانند و یا این سلاح‌ها می‌توانند بعد از آزادی حلب کارساز باشند زیرا زمانی که این گروه‌ها در اوج قدرت بودند و نیمی از حلب در دست آنها بود نتوانستند موفقیتی کسب کنند.

الان انبارهای اسلحی که در حلب کشف می‌شود بیانگر این است که تروریست‌ها می‌توانستند با استفاده از این سلاح‌ها ش

ماه مقاومت کنند ولی همه آنها را جا گذاشتند و فرار کردند. چون روحیه جنگاوری و انگیزه لازم برای ادامه عملیات در مقابل نیروهای مقاومت را از دست دادند. وقتی تروریست‌ها اراده‌ای برای کنار ندادن سلاح‌های مرگبار دیگر نمی‌تواند کارساز باشد، مردم سوریه از این گروه‌ها متنفر هستند و روز به روز بستر حمایت از آنها کاهش پیدا می‌کند ارسال سلاح‌های پیشرفته هم نمی‌تواند کاری از پیش ببرد.

الان معادلات و موازنه‌ها به نفع جبهه مقاومت و ارتش سوریه است و نه به نفع تروریست‌ها که بخواهند سلاح‌های جدیدی بدهند. به نظر ترامپ این راه را نخواهد رفت و ممکن است روش‌های دیگری برای نفوذ و بازگشت به منطقه در پیش بگیرد.

اسرائیل به آزادی حلب و پروسه ثبات‌سازی در سوریه چطور نگاه می‌کند؟ باتوجه به اینکه گزارش‌های زیادی درباره کمک اسرائیل به تروریست‌ها و حتی مداوای آنها در بیمارستان‌های رژیم صهیونیستی منتشر شده است، اساساً سیاست اسرائیل در قبال جنگ در سوریه چه بوده و به پروسه ثبات‌سازی چطور نگاه می‌کند؟

مقامات صهیونیست از این موضوع خیلی ناراحت هستند و بنیامین نتانیاو، نخست‌وزیر اسرائیل علناً گفت ما بسیار نگران هستیم و پیروزی حلب بسیاری از معادلات ما در سوریه را به هم ریخت. مخصوصاً بعد از پیروزی نیروهای مقاومت در جبهه‌های دیگر و بازگشت حزب‌الله به لبنان قطعاً این حزب‌الله که بعد از تحولات سوریه به این کشور بازمی‌گردد دیگر حزب‌الله سابق نخواهد بود و به عنوان گروه زنده و تجربه کسب کرده و توانمند خواهد بود و بسیاری از دیدگاه‌ها، تاکتیک‌ها و استراتژی‌های جدید را وارد روش مبارزاتی خود

با رژیم صهیونیستی خواهد کرد. این مسئله مقامات صهیونیستی و کشورهای عربی را که دشمن حزب‌الله بودند نگران خواهد کرد.